

Z e s ł a n i e c

PISMO RADY NAUKOWEJ ZARZĄDU GŁÓWNEGO
NR 53 ZWIĄZKU SYBIRAKÓW ROK 2012

Spis treści	
• Janusz Kamocki <i>Polskie Boże Narodzenie</i>	3
• <i>Zesłańcze wigilie</i>	19
• Jolanta Załączny <i>Wiersze pisane w drodze. Na marginesie twórczości Ludwiki Biesiadowskiej-Szklarek</i>	49
RELACJE Z ZESŁANIA	
• Stanisław Lasek <i>Wspomnienia Kresowiaków – Sybiraków</i>	63
KRONIKA	
• Wojciech Narębski <i>Hołd zmarłym w Uzbekistanie Polakom – żołnierzom Polskich Sił Zbrojnych na Wschodzie i osobom cywilnym...</i>	95
• Henryk Majewski <i>Tablica poświęcona pamięci Edwarda Duchnowskiego</i>	99
REGAŁ Z KSIĄŻKAMI	
• S. Teresa Antonietta Frącek RM, <i>Zesłaniec nad brzegami Wołgi. Miniatury z życia abp. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego 1822-1895, „Biblioteka Zesłańca”, Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, Wrocław 2011 (Franciszek M. Rosiński OFM)</i>	103
• Anna Dembowska, <i>Polacy na północy Rosji. Album o polskich miejscach pamięci, Sankt-Petersburg 2011 (Agnieszka Kaniewska)</i>	105

Od redakcji

Formuła wydawnicza „Zesłańca” od lat nie ulega zmianie, charakteryzuje się jednak ciągłą dbałością o poszerzenie grona autorów oraz wątków problemowych dotyczących dziejów Polaków na Syberii. Udawało się nieraz usuwać „białe plamy” z tego zakresu ukazując pełniejszy obraz życia naszych rodaków na zesłaniu. Zasadnicze znaczenie ma tu jednak opowiedzenie się za konsekwentnym wzbogacaniem wiedzy dotyczącej pluralizmu tematycznego publikowanych artykułów.

Założenia te są w jakiejś mierze rezultatem sporej ilości autorów publikujących na łamach „Zesłańca”, przez co obraz prezentowanych zagadnień jest bardziej zróżnicowany tematycznie. Przeważająca większość z nich pochodzi z Polski, chociaż drukujemy też teksty autorów z Federacji Rosyjskiej, zwłaszcza z jej syberyjskiej części – np. z Abakanu, Barnaui, Irkucka, Jakucka, Nowosybirsk czy Tomsk, co powoduje korzystne dla tematyki pisma rozłożenie przestrzenne omawianych zagadnień z wykorzystaniem bogatych archiwów syberyjskich.

W naszej działalności wydawniczej staramy się utrzymać ten trend mając na względzie zróżnicowanie wielowątkowe publikowanych artykułów dających przez to pełniejszy obraz polskiej obecności za Uralem w XIX i pierwszej połowie XX wieku. Zarysy takie są odpowiedzią na żywe zainteresowanie naszych Czytelników zarówno rozległą tematyką historyczną dotyczącą związków polsko-syberyjskich, jak również

- *Wspomnienia pisane głodem...
Relacje członków Związku Sybiraków
w Stargardzie zesłanych
w czasie II wojny światowej do ZSRR,
Stargard 2011
(Bronisław Przesmycki)*

108

Na okładce: Rysunek Czesi Hnatówny. Worskuta 1956 r. (P. Świetlikowski, *Gułag Worskuta. Raport oficera Armii Krajowej*, Warszawa-Wrocław 1997), (s. 1); Jedna ze stacji na ochockim trakcie, litografia wg rysunku Leopolda Niemirowskiego, [w:] *Leopolda Niemirowskiego rysunki, akwarele, litografie. Podróż po Syberii Wschodniej*, Irkuck 2010, (s. 4).

**Zeszyt opublikowany dzięki dotacji
Rady Ochrony Pamięci
Walk i Męczeństwa**

Wydawca: Zarząd Główny
Związku Sybiraków,
ul. Mazowiecka 12
00-048 Warszawa, tel. 22/827 93 71

Redakcja: A. Dobroński,
A. Dzieńkiewicz, W. Krawczyński,
A. Kuczyński (red. nac.), S. Sikorski,
P. Zworski
Sekretarz redakcji: M. B. Kuczyńska

Wykonawca: Skład, druk i oprawa –
QUAESTIO Przemysław Włodarczyk,
ul. Paczkowska 26; 50-503 Wrocław

Copyright nazwy „Zesłaniec”
by A. Kuczyński

Adres redakcji: ul. Bystrzycka 61/3
54-215 Wrocław, tel. 71/351 10 94

składającą się na tę złożoność wielość zagadnień wchodzących w skład polskiego dziedzictwa naukowego i gospodarczego za Uralem oraz deportacji i zesań w okresie drugiej wojny światowej a także w pierwszych latach po jej zakończeniu. Mamy nadzieję, że jako jedyne w tej chwili czasopismo poświęcone wyłącznie tematyce Polaków na Syberii, powstałe w rezultacie zmienionej w naszym kraju sytuacji politycznej po 1989 roku wypełniamy w jakimś stopniu lukę w tej dziedzinie badań istniejącą w tzw. Polsce Ludowej ze względu na ograniczenia cenzuralne oraz nakazy doktrynalne.

Różna jest zapewne miara oceny naszych publikacji, stale jednak staramy się dbać o rozległość tematyczną „Zesłańca”. Taki też jest i ten 53. już numer naszego sybirackiego pisma, rzecz można monotematyczny, poświęcony jest bowiem Wigiliom Bożego Narodzenia na zesłaniu. Cechuje je zróżnicowanie, w zależności od miejsca i czasu pobytu na „niehumanitarnej ziemi” – w tundrze, tajdze czy stepie, na „posieleniu” czy w łagrze! W tę noc betlejemskiej ciszy życzone sobie, aby Boże Dziecię błogosławiło w każdy dzień i było Światłem na drodze powrotu do Ojczyzny.

Drodzy Czytelnicy. Przed nami 2013 rok. Proszę przyjąć najserdeczniejsze życzenia dobrego zdrowia, ludzkiej życzliwości i uśmiechu. Dziękuję serdecznie za wspieranie nas w redakcyjnym trudzie oraz za przyjaźń, którą stale obdarowujecie „Zesłańca”.

Wiesław Krawczyński
Przewodniczący Rady Naukowej
Zarządu Głównego Związku Sybiraków